

Titel: Politik for integration af bæredygtighedsrisici		
Selskab: AP Pension livsforsikringsaktieselskab	Godkendt: AP Pension livsforsikringsaktieselskab Bestyrelsesmøde den 2. maj 2023	Erstatter version: Ingen tidligere version

Politik for integration af bæredygtighedsrisici

1. Formål og anvendelsesområde

Denne politik for integration af bæredygtighedsrisici er gældende for AP Pension livsforsikringsaktieselskab og relevante datterselskaber, der er underlagt finansiel tilsynslovgivning, og som udøver investeringsaktiviteter, herefter "AP Pension". Formålet med politikken er at sikre, at AP Pension integrerer og håndterer bæredygtighedsrisici i investeringer med henblik på at imødegå negative indvirkninger på værdien af investeringer. Politikken holdes ajour med de udviklinger, der sker på området.

2. Lovgrundlag

Denne politik er udarbejdet i henhold til Europa-Parlamentets og Rådets Forordning 2019/2088 af 27. november 2019 om bæredygtighedsrelaterede oplysninger i sektoren for finansielle tjenesteydelser – herefter "disclosureforordningen".

3. Definitioner

Definition

Bæredygtighedsrisici

Betydning

Ved bæredygtighedsrisici forstås "en miljømæssig, social eller ledelsesmæssig begivenhed eller omstændighed, som, hvis den opstår, kunne have faktisk eller potentiel væsentlig negativ indvirkning på værdien af en investering"¹. Der er altså tale om udefra kommende hændelser, som kan påvirke værdien af AP Pensions investeringer.

Bæredygtighedsfaktorer

Bæredygtighedsfaktorer defineres som "miljømæssige, sociale og personalemæssige spørgsmål samt spørgsmål vedrørende respekt for menneskerettighederne og bekæmpelse af korrupsion og bestikkelse"². AP Pension kan med sine investeringer i de forskellige aktiver i princippet bidrage til negative indvirkninger på bæredygtighedsfaktorer eller FN's 17 verdensmål for bæredygtig udvikling. En beskrivelse af, hvordan AP Pension screener og håndterer potentielle negative indvirkninger på bæredygtighedsfaktorer i de forskellige aktivklasser findes i AP Pensions Politik for ansvarlighed og bæredygtighed på investeringsområdet.

¹ Definition i henhold til disclosureforordningens artikel 2, stk. 22.

² Definition i henhold til disclosureforordningens artikel 2, stk. 24.

4. Strategiske mål for politikens område

I politikken fremlægges AP Pensions tilgang til arbejdet med integration af bæredygtighedsrisici i investeringer under hensyntagen til de regulatoriske krav. Politikken implementerer artikel 3 i disclosureforordningen og redegør for hvordan og hvornår AP Pension tager højde for forskellige bæredygtighedsrisici i investeringsprocessen, således at kunderne får oplysninger om de bæredygtighedsrisici, som investeringerne er eksponeret for. Oplysningerne vil fremgå af AP Pensions hjemmeside.

5. Risici inden for politikens område

Denne politik koncentrerer sig om integration af bæredygtighedsrisici i investeringsbeslutninger, dvs. begivenheder i omverdenen, der kan påvirke værdien af vores investeringer negativt. Der skelnes mellem forskellige typer af bæredygtighedsrisici.

Miljømæssige risici

Inden for miljømæssige risici skelnes der overordnet set mellem fysiske risici og transitionsrisici.

Fysiske risici kan være:

- Pludselige og mere ekstreme vejrhændelser, fx hedeølger, oversvømmelser, ildebrande og storme.
- Vedvarende skift i klimaet, fx ændringer i nedbør, øget vandstand og stigende gennemsnitstemperaturer.
- Tab af økosystemer, fx ørkendannelse, vandmangel, forringelse af jordkvalitet eller havets økosystemer.
- Miljøhændelser, fx olie- eller kemikalieudslip til jord, vand eller luft.

Disse er alle forhold, som kan påvirke markedsværdien af både direkte ejede fysiske aktiver, fx ejendomme, og finansielle aktiver negativt.

Transitionsrisici handler om ændringer i de vilkår en virksomhed har for fx at producere varer eller services. Det kan være aktiver, der, som følge af transitionen til en lavemissionsøkonomi, mister deres værdi ved at de bliver ramt af politiske beslutninger om fx CO₂-afgifter eller skift i teknologi, som kan betyde, at virksomhedens aktiver falder i værdi. Det vurderes, at de aktiver, der har størst risiko for at miste værdi i omstillingen til en lavemissionsøkonomi, er aktiver som ikke har en forrentningsmodel, der er kompatibel med Pariaftalens målsætning om at begrænse den globale temperaturstigning til 1,5 C³. Der kan også være tale om ændret forbrugeradfærd med henblik på tilpasning til miljø- og klimaforandringer.

Både fysiske risici og transitionsrisici indebærer en risiko for "strandede aktiver", hvilket er aktiver, som bliver værdiløse som følge af transitionen mod en lavemissionsøkonomi.

Sociale risici

Sociale risici relaterer sig til eksponeringer mod aktiviteter, som potentielt påvirkes negativt af problematiske sociale forhold som fx manglende respekt for

³ Carbon Tracker Initiative: [Terms List - Carbon Tracker Initiative](#)

menneskerettigheder, dårlige arbejdsvilkår, børnearbejde, sundhedsspørgsmål, ulighed og diskrimination. Negative indvirkninger fra disse forhold, fx manglende sikkerhed som medfører arbejdsulykker eller manglende effektivitet pga. utilfredse og strejkende medarbejdere, kan også påvirke værdien af en investering. Det vil særligt være investeringsaktivitet i konfliktramte områder og højrisikoområder, dvs. områder med væbnede konflikter eller politisk ustabilitet, som medfører udefrakommende og sociale bæredygtighedsrisici.

Ledelsesrelaterede risici

Denne type risici relaterer sig til aktiviteter, hvor der er risiko for at en virksomhed fx er involveret i korrupsion, afpresning og bestikkelse, interessekonflikter og skatteforhold. Virksomheder som er eksponerede mod disse risici, er også mere eksponerede for fx retssager, bøder og omdømmerisici, hvilket kan påvirke værdien af investeringen negativt.

6. Bestyrelsens risikoappetit

Integration af bæredygtighedsrisici i investeringer afspejler AP Pensions arbejde med at vurdere udefrakommende faktorer, der potentielt kan have væsentlige eller har væsentlige negative indvirkninger på værdien af AP Pensions investeringer. Dertil kommer, at investeringsstrategien for hvert produkt skal søge at opfylde målsætningen for hvert produkt og være i tråd med prudent person-princippet. Det vil sige, at:

- Risikoprofilen er tilpasset, hvad kunden er blevet stillet i udsigt og være tilpas robust over for udsving på de finansielle markeder i forhold til det, som kunden er stillet i udsigt.
- Der sikres en tilpas grad af risikospredning mellem aktivklasser og inden for hver aktivklasse.
- Der undgås risici, der er i modstrid med kundernes interesser.

Med et bredt investeringsfokus og spredning af risici på forskellige aktivklasser, som skal sikre kunderne et afkast, er det ikke muligt for AP Pension at eliminere bæredygtighedsrisici inden for politikens område. Integration af bæredygtighedsrisici i investeringsbeslutningsprocessen vil bidrage til den samlede risikovurdering af en investering på lige fod med andre finansielle risici og skal ses i den sammenhæng. Det samlede perspektiv omkring vurdering af risici og afkast står dermed sammen med prudent person-principperne og AP Pension integrerer bæredygtighedsrisici i sine investeringsbeslutninger som et led i overholdelsen af prudent person-princippet. Fremgangsmåden afhænger af, hvilken aktivtype der investeres i. Fremgangsmåden for de forskellige aktivtyper er beskrevet nedenfor.

7. Metode og procesbeskrivelse

AP Pension skal skabe et robust afkast i kundernes pensionsopsparinger. AP Pension investerer i mange forskellige typer af aktiver og på den måde nedbringes risiko for tab på investeringerne. En af de risici AP Pension skal vurdere og nedbringe, er bæredygtighedsrisici, hvorfor AP Pension vil arbejde med at integrere hensyntagen hertil i de enkelte aktivklasser.

Integration af bæredygtighedsrisici på aktivklasser

AP Pension integrerer hensyn til bæredygtighedsrisici forskelligt i aktivklasserne, da der er forskellige muligheder og begrænsninger forbundet hermed. Det er centralt for AP Pension at kende de risici, selskabet påtager sig, hvorfor AP Pension vil lave vurdering af bæredygtighedsrisici i investeringer og i aktivklasserne.

ESG-due diligence af nye investeringsmandater og unoterede investeringer

I ESG-due diligence præ-investering anvender AP Pension en tjekliste, som bl.a. har bæredygtighedsrisici som et væsentligt punkt. Vurderingen er baseret på:

- a) om forvalteren eller aktivet kan efterleve AP Pensions politik for ansvarlighed og bæredygtighed på investeringsområdet, herunder AP Pensions eksklusionskriterier,
- b) om forvalteren eller aktivet har politikker og processer for integration af ESG, herunder om der identificeres risici for negative indvirkninger på bæredygtighedsfaktorer samt bæredygtighedsrisici,
- c) hvordan forvalteren eller aktivet monitorerer og følger op på fremdrift og mitigering af eventuelle bæredygtighedsrisici, og
- d) om forvalteren rapporterer de identificerede bæredygtighedsrisici samt håndtering af disse.

Aktivt ejerskab

AP Pension udøver aktivt ejerskab og går i dialog med forvalterne, hvis der opstår hændelser med negative indvirkninger, som skal afbødes. Det gælder også bæredygtighedsrisici. Virksomheder der ikke efterlever AP Pensions kriterier for ansvarlighed og bæredygtighed i investeringer, herunder også eksklusionskriterierne, vil AP Pension forsøge at påvirke til at afbøde risici.

For likvide investeringer foregår påvirkningen bl.a. gennem dialog, stemmeafgivelser og aktionærforslag på virksomhedernes generalforsamlinger. Hvis det ikke lykkedes at påvirke til ændret adfærd, kan en sidste udvej være eksklusion/frasal. AP Pension går både i dialog alene, men også via investorsamarbejder som for eksempel Climate Action 100+.

AP Pension anvender også en observationsliste over noterede virksomheder, hvor der er identificeret risici relateret til manglende overholdelse af internationale standarder for bæredygtighed. AP Pension går i dialog med virksomhederne på listen om at mitigere negative indvirkninger. Er dialogen virkningsløs, vil AP Pension som sidste udvej kunne afhænde virksomhederne. Yderligere kriterier kan læses i AP Pensions Politik for aktivt ejerskab.

For illikvide investeringer har AP Pension en grundig dialog med forvalteren forud for investering, da den type investeringer er langt sværere at sælge ved eventuelle brud med AP Pensions politikker. Ved investering anvendes et 'side letter', som er et vigtigt aftaledokument med forvalter, der forpligter forvalteren til bl.a. at efterleve AP Pensions politikker og eksklusionskriterier. AP Pensions Politik for aktivt ejerskab sætter rammerne for arbejdet med området.

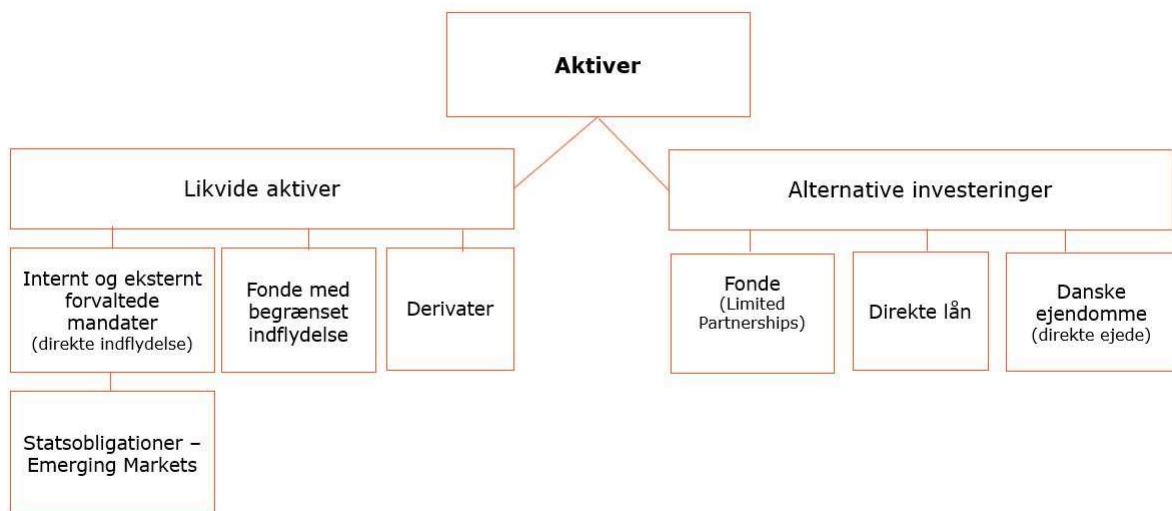
For direkte ejede ejendomme (Danmark), foretages forvaltningen internt, med fokus på gældende politikker og forretningsgange.

Eksklusionskriterier

Et af AP Pensions redskaber til at forsøge at begrænse negative indvirkninger fra bæredygtighedsrisici i investeringerne, er implementeringen af AP Pensions eksklusionskriterier, som fremgår af AP Pensions Politik for ansvarlighed og bæredygtighed på investeringsområdet. Kriterierne gælder på tværs af aktivklasserne og implementeres i side letters på det unoterede område, hvor man ikke kan sælge aktiverne fra, og i aftalegrundlaget for likvide mandater. AP Pension anvender bl.a. eksklusionskriterierne som en metode til at styre eller begrænse negative indvirkninger fra bæredygtighedsrisici.

Struktur for aktiverne

Vurderingen af bæredygtighedsrisici tilgås forskelligt for vores aktiver. Nedenstående figur skitserer på et overordnet plan, hvordan AP Pensions aktiver grupperes i forhold til integration af bæredygtighedsrisici i investeringsprocesserne.

Likvide aktiver

Likvide aktiver dækker aktier, obligationer og derivater.

Internt og eksternt forvaltede mandater

På aktiesiden har AP Pension både internt og eksternt forvaltede mandater. Internt forvaltede aktiemandater omfatter mandater, hvor hele investeringsprocessen og investeringsvalget forvaltes af AP Pensions investeringsteam. Eksternt forvaltede aktiemandater er aftaler, hvor AP Pension har givet en kapitalforvalter ansvaret for at forvalte investeringerne i aktier på vegne af selskabet, men under forudsætning af, at de efterlever AP Pensions politikker og retningslinjer. Investeringer i obligationer foregår via eksterne forvaltere. Investerede selskaber screenes for forskellige typer af ESG-*risici*, herunder også bæredygtighedsrisici. AP Pension anvender data fra forskellige screeningsbureauer og ESG-data leverandører. Screeningerne foregår halvårligt og

indeholder screening i forhold til efterlevelse af internationale retningslinjer og principper fra FN's Global Compact, OECD's retningslinjer for multinationale virksomheder, FN's retningslinjer om menneskerettigheder og erhverv samt bredt anerkendte FN-konventioner og vores egne eksklusionskriterier. I 2022 lancerede AP Pension en ny fossil strategi med skærpede kriterier for investeringer i fossile selskaber, hvilket afspejles i Politik for ansvarlige og bæredygtige investeringer. Udover eksklusionskriterierne har AP Pension indført en 'holistisk vurdering' af olie og gasselskaber, som har fortsat udvindingsaktiviteter indenfor olie og gas. Formålet med den holistiske vurdering er at identificere de selskaber, som medfører klimatransitionsrisici med henblik på frasalg eller skærpet overvågning.

Statsobligationer

AP Pension investerer i obligationer udstedt af stater og internationale organisationer. Investeringer i statsobligationer fra emerging markets-lande, kan være forbundet med særlige bæredygtighedsrisici som følge af udstederlandets politiske styreform, økonomiske situation mv., der kan påvirke investeringens værdi. For at nedbringe sådanne risici til et acceptabelt niveau, har AP Pension indført en række bæredygtighedskriterier, som udstederlandene i emerging markets skal opfylde, for at kunne indgå i vores investeringsunivers. Screeningen af lande indeholder blandt andet en screening ift. sanktioner, graden af politisk frihed og ESG-score.

AP Pension anvender et tredjeparts ESG-screeningsbureau, som scorer landene på en række parametre, i forhold til landenes modenhed på E, S og G⁴. Kun lande med en vis score kan inkluderes investeringsmæssigt. I forhold til ESG, vurderes lande overordnet set ud fra kategorier som omhandler national velstand og hvordan denne forvaltes samt landenes arbejde med klima, menneskerettigheder og geopolitik. Vurdering af områderne udgør til sammen en overordnet vurdering af ESG-risici for landet.

I forhold til vurdering af bæredygtighedsrisici er der her tale om kriterier, som giver AP Pension bedre forudsætninger for at kunne vurdere, hvorvidt omstændigheder omkring investeringer i statsobligationer i de enkelte lande kan påvirke investeringens værdi.

Fonde med begrænset indflydelse

I nogle tilfælde bliver der investeret i fonde eller investeringsforeninger, hvor AP Pension ikke har bestemmende indflydelse. Fondene følger deres egne politikker for bæredygtighed, og selvom disse ofte er overlappende med AP Pensions politikker, vil de aldrig være helt identiske. I disse fonde eller investeringsforeninger vil AP Pension derfor ikke kunne implementere eksklusionslisten fuldt ud. AP Pension gør sin indflydelse gældende ved at sende eksklusionslisten til de pågældende fondsforvaltere og opfordrer dem til at følge denne. Ligeledes har AP Pension ikke muligheden for at anvende aktivt ejerskab, som for eksempel stemmeafgivelse, til at mitigere bæredygtighedsrisici for de disse fonde. Denne type fonde udgør en meget begrænset andel af vores investeringer i aktier.

⁴ E, S og G er en forkortelse for Environmental (miljømæssige), Social (sociale) and Governance (god ledelsespraksis/anti-korruption). Inden for disse områder taler man om, at investeringer kan være forbundet med risici for negative indvirkninger.

Derivater

Når AP Pension anvender derivater til investering og afdækning af mulige tab i vores likvide investeringsportefølje, har vi ingen mulighed for at påvirke bæredygtighedsfaktorer, ligesom vi ikke har mulighed for at foretage en vurdering af bæredygtighedsrisici. Det skyldes ganske enkelt, at man ikke får adgang til de underliggende aktiver for derivatet.

Alternative investeringer

AP Pensions alternative investeringer dækker investeringer i eksternt forvaltede fonde, direkte lån og AP Pensions direkte investeringer i ejendomme.

Fonde (Limited Partnerships)

Investeringer i unoterede fonde er forvaltet af eksterne kapitalforvaltere. Et typisk scenarie er, at der er fastlagt en investeringsstrategi for fonden, men at der endnu ikke er nogen eller kun få investeringer i fonden. Da man ofte ikke på forhånd kender de aktiver, som kommer ind i fonden, vil AP Pension gennemføre grundig due diligence af forvalteren forud for investering, herunder gennemgang af forvalterens kontraktuelle forpligtelser, for at sikre, at de bæredygtighedsrisici, som fonden påtager sig, holdes på et acceptabelt niveau, og at AP Pension modtager den fornødne rapportering til at kunne overvåge disse risici. Investeringer i enkelt aktiver på det unoterede marked kan ikke sælges fra, hvis der opstår hændelser, som strider imod AP Pensions politikker og som forvalter/porteføljeselskab ikke er villig til at rette op på. Dette understreger væsentligheden af due diligence før investering.

Direkte lån

Når AP Pension stiller en lånefacilitet til rådighed for en kreditfond eller et selskab, foregår due diligence-processen på samme måde som processen for fonde (Limited Partnerships). Ved direkte lån i selskaber kender AP Pension aktiverne, hvorfor AP Pension i denne type investeringer vil foretage en screening af selve aktiverne.

Danske ejendomme

AP Pension investerer igennem sit datterselskab AP Ejendomme P/S i direkte ejede danske ejendomme. De direkte ejendomsinvesteringer sker primært som udviklingssager, hvor ejendomme skal opføres/ombygges og efterfølgende udlejes. AP Ejendommens investeringsstrategi giver mandat til at investere i de fleste segmenter (kontor, bolig, hotel og logistik) og geografisk placeret i det meste af Danmark. Bæredygtighedsrisici i investeringsbeslutningsprocessen for nye ejendomsinvesteringer integreres ved at udføre ESG-due diligence-processen, som beskrevet tidligere. Due diligence-processen skærpes, hvis særlige potentielle bæredygtighedsrisici identificeres fx ved nybyggeri ved en havfront, hvor en forundersøgelse om potentiel stigning i vandstand vil kræves. En tjekliste anvendes til at identificere de væsentlige bæredygtighedsrisici.

AP Ejendommens forretningsmodel med fokus på udviklingssager gør det muligt at påvirke designet af de nye bygninger, hvorfor AP Pension i designfasen kan imødegå eventuelt miljømæssige- og sociale risici på det specifikke projekt. For at sikre og dokumentere arbejdet med at mitigere bæredygtighedsrisici, har AP Pension siden 2019 arbejdet med miljøcertificeringer af alle selskabets nyopførte ejendomme. De nye manualer fra

henholdsvis DGNB og Svanemærket søger tillige at tilpasse deres kriterier, så de lever op til EU taksonomiens tekniske screeningskriterier for byggeri. Et eksempel på et mitigerende tiltag i certificeringsordningen kunne være, at der stilles krav om, at der udføres en klimasikringsplan for hver bygning i DGNB, således at bygningens design tager højde for forebyggelse af miljømæssige fysiske risici, som for eksempel forhøjet havvandniveau, kraftig regn, varme mv.

For øvrige direkte ejede danske ejendomme i AP Pension er der primært fokus på etablerede boligudlejningsejendomme. Nye investeringer følger samme processer for identifikation af bl.a. bæredygtighedsrisici, som tidligere beskrevet.

8. Roller og ansvar

Bestyrelsen har ansvar for at sikre, at investeringstilgangen reflekterer AP Pensions værdier og målsætninger. Bestyrelsen træffer de strategiske beslutninger, herunder politikken, og uddelegerer konkrete mandater samt beslutter nye initiativer.

Det påhviler direktionen at påse, at denne politik overholdes. Det er AP Pensions afdeling for Bæredygtig Investering, der implementerer politikken og udarbejder de nye tiltag til godkendelse af bestyrelsen. Dog er det alle lederes ansvar at sikre efterlevelse af Politik for integration af bæredygtighedsrisici på investeringsområdet inden for deres personaleansvarsområder.

Ved manglende efterlevelse af politikken skal bestyrelsen modtage orientering om bruddet på politikken på næstkommende bestyrelsesmøde.

8.1. Risiko- og aktuarkomité

AP Pensions risiko- og aktuarkomite fungerer som det øverste risikoorgan i selskabet, der varetager den samlede risikoindsats for AP Pension og driver AP Pensions risikostyringssystem. Risiko- og aktuarkomitéen sikrer, at der dannes et samlet risikobillede, og at der derigennem sikres identifikation og styring af alle væsentlige risici. Komitéen refererer til bestyrelsen, og fungerer som et forberedende forum inden bestyrelsesmøderne uden selvstændig beslutningskompetence. Komitéen vil også løbende forholde sig til implementering og anvendelse af Politik for integration af bæredygtighedsrisici. Politikken skal ses i sammenhæng med Politik for ansvarlighed og bæredygtighed på investeringsområdet.

9. Monitorering, kontroller og rapportering til bestyrelsen

AP Pensions afdeling for Bæredygtig investering implementerer Politik for integration af bæredygtighedsrisici, mens AP Pensions Investeringskomité vurderer om politikken efterleves tilstrækkeligt. Politikken udmøntes i relevante forretningsgange gældende for investeringsområdet.

Bestyrelsen i AP Pension livsforsikringsaktieselskab modtager årligt en rapportering om efterlevelsen af politikken og en vurdering af, om den er fyldestgørende i forhold til lovgivningsmæssige ændringer og eventuelle ændringer i AP Pensions udvikling eller fokus.

10. Delegationsadgang

Bestyrelsen delegerer opgaven med implementering og udmøntning af politikken til direktionen. Det påhviler direktionen at sikre, at alle væsentlige aktivitetsområder og processer omfattet af denne politik er dokumenteret i fyldestgørende forretningsgange. Direktionen kan videredelegere opgaveudførelsen til en bestemt person eller stabsfunktion. Direktionen, eller personer til hvem direktionen har videredelegeret opgaver, skal godkende eventuelle nye forretningsgange, inden implementering.

11. Ajourføring

Politikken gennemgås og opdateres af bestyrelsen efter behov, dog minimum én gang årligt.

12. Relaterede dokumenter

Her listes øvrige politikker og retningslinjer, der relaterer sig til politikkens anvendelsesområde. Politikens anvendelsesområde relaterer sig til følgende øvrige politikker:

- Politik for datterselskaber til Foreningen AP Pension f.m.b.a.
- Politik for Investeringsområdet
- Retningslinjer for Investeringsområdet
- Politik for risikostyring
- Politik for ansvarlighed og bæredygtighed på investeringsområdet
- Politik for ansvarlig virksomhed og samfundsansvar
- Politik for aktivt ejerskab.